

Zaļais publiskais iepirkums: EK vadlīnijas un to izmantošana Dzīves cikla izmaksas

PRIMES

Rīga, 24.03.2015.

Dr.sc.ing. Jana Simanovska

Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

Saturs

EK zaļā iepirkuma kritēriji

Dzīves cikla izmaksas

Apgaismojuma piemērs

EK zaļā publiskā iepirkuma vadlīnijas

http://ec.europa.eu/environment/gpp/toolkit_en.htm

- Zaļā publiskā iepirkuma preču un pakalpojumu lapas (arī latviski)
  - Būvniecība – vispārīgi, + siltumizolācija, + logi, stiklotas durvis un jumta logi
  - Transportlīdzekļi
  - IT aprīkojums sabiedriskās ēkās
  - Apgaismojums – ielu un iekštelpu
  - Apkures sistēma un atjaunojamie energoresursi
- Katrai grupai piemēro divu veidu kritērijus:
  - Pamatkritēriji
    - saistīti ar būtiskāko ietekmi uz vidi
    - izmantošanai ir nepieciešama tikai minimāla papildu pārbaude vai papildu izmaksas
  - Paplašinātie kritēriji
    - tiem, kas vēlas iegādāties labākos tirgū pieejamos produktus;
    - varētu būt nepieciešamas papildu pārbaudes vai nelielas papildu izmaksas salīdzinājumā ar citiem produktiem ar tādām pašām funkcijām

Zaļā publiskā iepirkuma vadlīniju izmantošana

- Apzināt savas vajadzības
  - funkcionālās prasības produktam, pakalpojumam un pakalpojuma sniedzējam
  - normatīvo aktu prasības
  - zaļā iepirkuma kritēriji
- Apzināt tirgus iespējas (tirgus izpēte)
- Saimnieciskā izdevīguma pamatošanai izmantot dzīves cikla izmaksu analīzi

Ražošana

Spuldzes iegāde

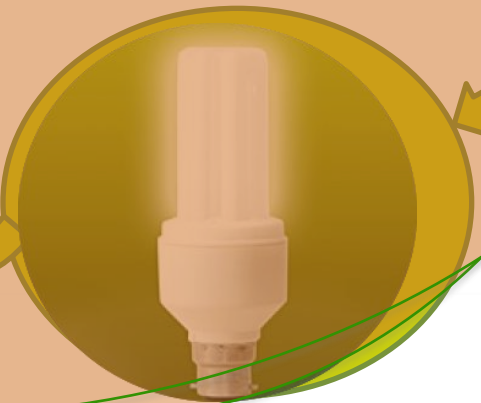
Iepakojums un transports

Spuldzes uzstādīšana

Spuldzes dzīves cikls

Produkta lietošana

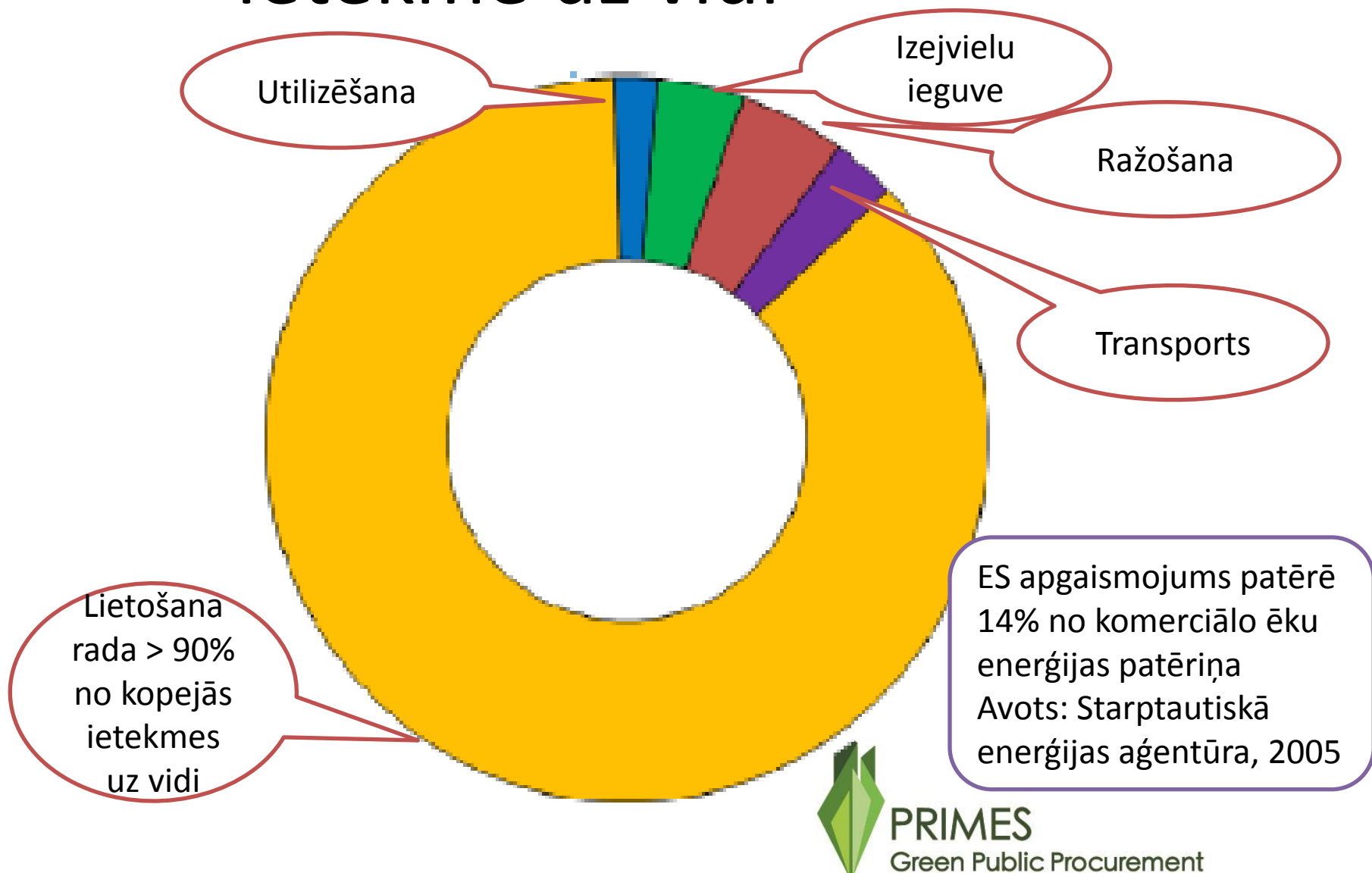
Izejvielu ieguve

Atkritumu noglabāšana un pārstrāde

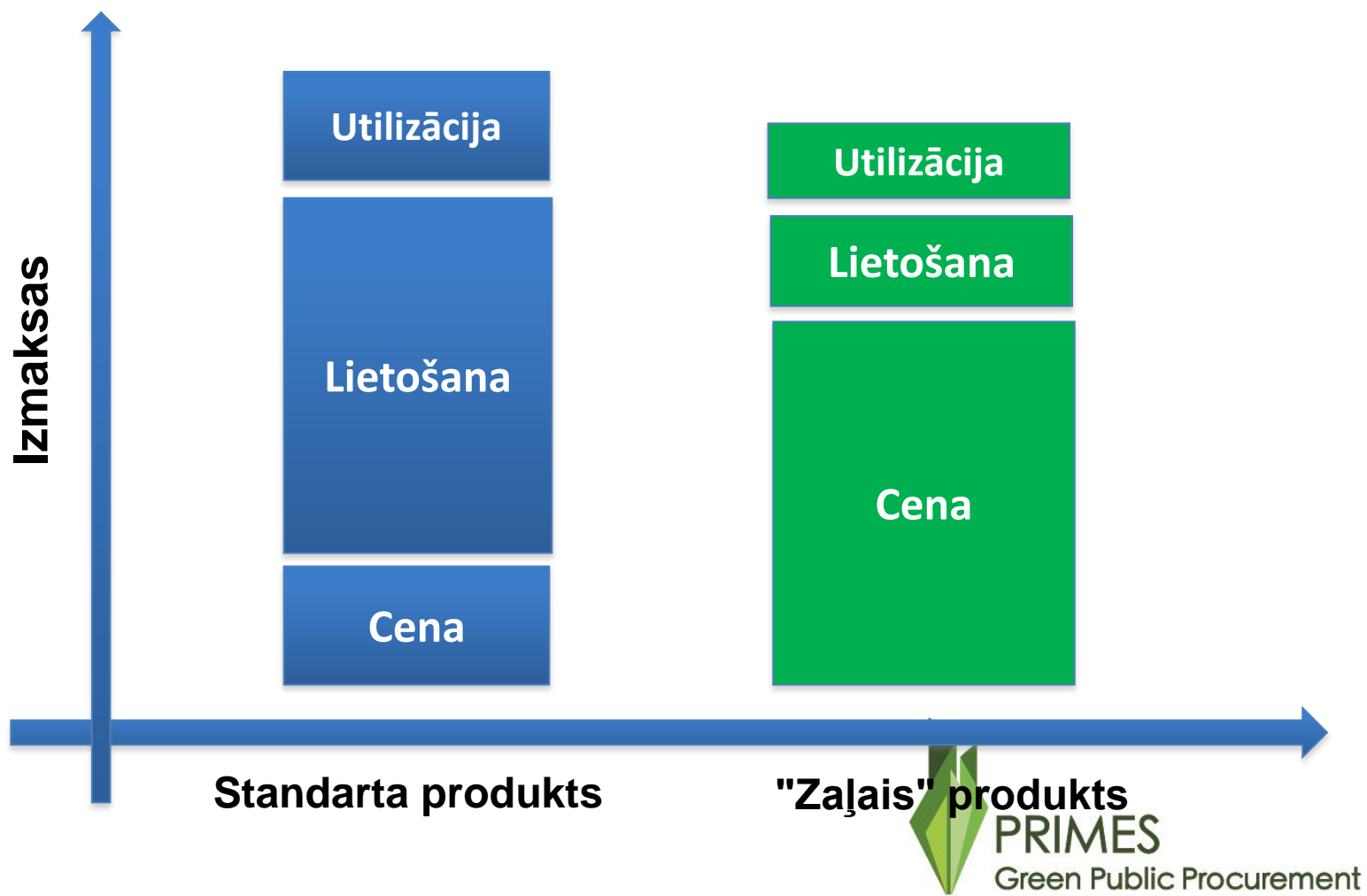
Spuldzes dzīves cikls Ietekme uz vidi

Avots: Eiropas
lampu ražotāju
federācija, 2005

Pārskats

Cik daudz izmaksā produkts?

Dzīves cikla izmaksas (DCI)
Kopējās īpāšuma tiesību izmaksas

legāde

- Pirkums
- Piegāde
- Uzstādīšana

Ekspluatācija

- Ūdens, enerģijas, utt. patēriņš
- Uzturēšana, remonts
- Rezerves daļas...

Gala
apsaimniekošana

- Demontāža; noņemšana;
- Gala apstrādes izmaksas;
- (Pārdošanas ienākumi)

Reālās izmaksas

Iekšējās un ārējās izmaksas

Ārējās izmaksas

Sociālās izmaksas:
kaitējums videi, klimata
pārmaiņas, bioloģiskās
daudzveidības izzušana,
veselības problēmas

Iekšējās izmaksas

Kopējās Īpašuma tiesību
izmaksas (cena,
pielietojums, apkope,
utilizācija)

Advancētais DCI

Tradicionālais DCI

ES Iepirkumu direktīva

Prasības (Direktīva 2004/24, 68. pants) I

- ⊙ Izmaksas, kas saistītas ar **ārējiem vides faktoriem (ietekmi uz vidi)** var ņemt vērā, ja iespējams noteikt un pārbaudīt to materiālo vērtību.
- ⊙ Lai nodrošinātu DCI caurredzamību un vienlīdzības principu, **izmantotā metodoloģija (DCI rīkām) jānorāda iepriekš** konkursa dokumentos un **tai ir jābūt pieejamai visām ieinteresētajām pusēm.**

Article 68

Life-cycle costing

Life-cycle costing shall to the extent relevant cover parts of all of the following costs over the life cycle of a product, service or works:

(a) costs, borne by the contracting authority or other users, such as:

(i) costs relating to acquisition,

(ii) costs of use, such as consumption of energy and other resources,

PRIMES
Green Public Procurement

ES Iepirkumu direktīva

Prasības (Direktīva 2004/24, 68. pants) II

- ⊙ Metodoloģijai jābūt balstītai uz **objektīvi pārbaudāmiem un nediskriminējošiem kritērijiem**, kā arī nepieciešamo informāciju var sniegt **“pietiekami informēti un rūpīgi pretendenti”**, ieskaitot pretendētus ārpus ES.
- ⊙ Gadījumos, kad **kopēja dzīves cikla izmaksu aprēķina metode** ar ES tiesību aktiem tiek noteikta par obligātu, šī kopējā metode tiek piemērota dzīves cikla izmaksu izvērtēšanai (piemēram, “Tiro” transportlīdzekļu direktīva).

Article 68

Life-cycle costing

Life-cycle costing shall to the extent relevant cover parts of all of the following costs over the life cycle of a product, service or works:

(a) costs, borne by the contracting authority or other users, such as:

(i) costs relating to acquisition,

(ii) costs of use, such as consumption of energy and other resources,

PRIMES
Green Public Procurement

PRIMES

ZPI kritēriji, lai samazinātu ietekmi uz vidi iekštelpu apgaismojumam

© Avots: ICLEI

- ⊙ Projektējot, pārliecinieties, ka jaunajām apgaismojuma instalācijām ir zems jaudas blīvums, bet īsteno funkcionālās (apgaismošanas) prasības
- ⊙ Aizstājiet nokalpojošās lampas ar lampām ar augstu energoefektivitāti
- ⊙ Izmantot gaismas slēdžus, lai samazinātu enerģijas patēriņu
- ⊙ Kur tas ir iespējams, veicināt droseļu ar apgaismojuma regulatoru izmantošanu
- ⊙ Uzstādīšanas posmā pārliecināties, ka sistēma darbojas kā paredzēts energoefektīvā veidā
- ⊙ Izmantojiet lampas ar mazāku dzīvsudraba saturu
- ⊙ Uzstādīšanas atkritumu otrreizēja izmantošana vai pārstrāde

PRIMES

Green Public Procurement

PRIMES

ZPI kritēriji, lai samazinātu ietekmi uz vidi Āra apgaismojumam un luksoforiem

- ⊙ Iegādāties spuldzes ar augstu efektivitāti
- ⊙ Iegādāties efektīvas droseles
- ⊙ Projektēt un uzstādīt apgaismojuma sistēmas ar zemu enerģijas
- ⊙ Veicināt LED spuldžu izmantošanu luksoforos
- ⊙ Kur iespējams, veicināt aptumšojamo droseļu izmantošanu
- ⊙ Veicināt spuldžu ar zemāku dzīvsudraba saturu izmantošanu
- ⊙ Veicināt gaismas ierīču izmantošanu, kas ierobežo izdalītās gaismas apjomu virs horizonta

© Avots: ICLEI

PRIMES

Izmaksu apsvērumi

- ⊙ Parasti ekonomiski ir izmantot dārgākus apgaismes līdzekļus, pat ja tie ir tikai 10-20% efektīvāki. Efektīvāku apgaismes līdzekļu izmantošana dažreiz ļauj uzstādīt mazāk apgaismes līdzekļu, kas ietaupa kapitāllīdzekļus
- ⊙ Energoefektīvas lampas kalpo ilgāk nekā volframa un volframa halogēna lampas, ietaupot uzturēšanas izmaksas, kā arī izmaksas par patērēto enerģiju, un ietaupot darbspēku lampu nomaiņai
- ⊙ Automātiskie apgaismojuma slēdži var ietaupīt 30-40% no elektrības izmaksām bez papildu kapitālieguldījuma (atmaksas periods ir 2-4 gadi, kad notiek modernizēšana) (Slēdži var nodrošināt enerģijas ietaupījumu pat tad, kad gaisma ir izslēgta tikai īsus periodus)

© Avots: Invisibleviva_dreamstime, ICLEI

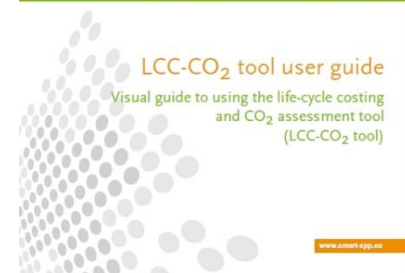
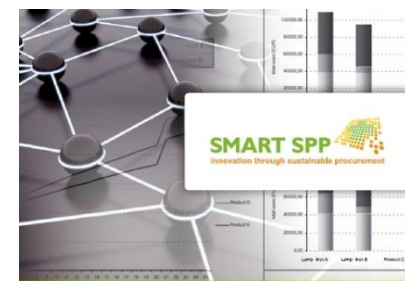
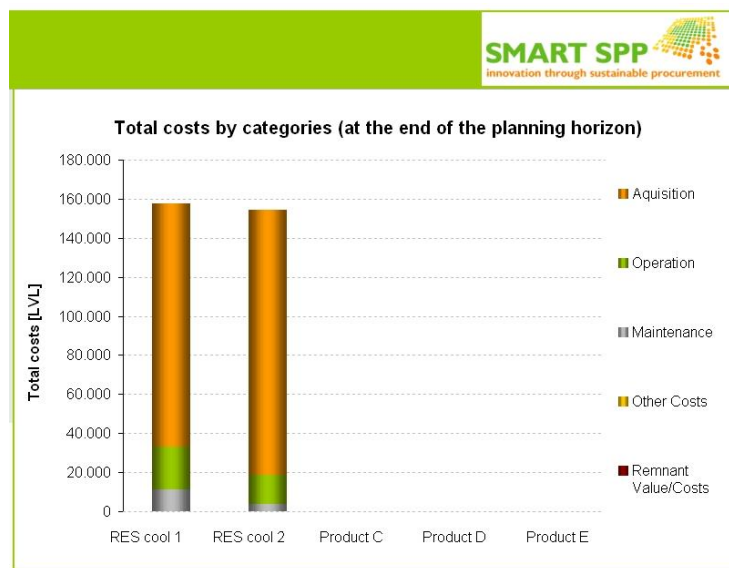

PRIMES

Green Public Procurement

Smart SPP LCC/CO₂ Tool

- ⊙ Microsoft Excel® Tool (html-version: www.lcc-tool.eu)
- ⊙ Sniedz atbalstu iepirkumu organizētājiem inovatīvo produktu un pakalpojumu dzīves cikla izmaksu un CO₂ emisiju aprēķināšanā
- ⊙ Rezultātu un konkursa izvērtēšanas grafiskā atainošana (līdz 15 piedāvājumiem)

BUY SMART+ tool

- ⊙ Rīks, kas izveidots ES projekta "Buy Smart+ Green Procurement in Europe" (IEE EK Fondu programma) ietvaros
- ⊙ Vispārējs aprēķinu rīks, ko izmanto produktiem, kuriem nepieciešama elektrība
- ⊙ Mājaslapa:
- ⊙ <http://www.buy-smart.info>

	Offer N° 1	Offer N° 2	Offer N° 3	Offer N° 4	Offer N° 5	Offer N° 6
Manufacturer Name						
Device Type						
Price						
Purchase price per product [Euro/product]	0,00 €	0,00 €	500,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Use time						
Lifetime [years]	8 a	8 a	8 a	8 a	8 a	8 a
Average usage time per year [hours/year]	4 h/a	4 h/a	4 h/a	4 h/a	4 h/a	4 h/a
Total usage time [hours]	32 h	32 h	32 h	32 h	32 h	32 h
Electricity costs						
Price of electricity [Euro/kWh]	23,00 €	23,00 €	23,00 €	23,00 €	23,00 €	23,00 €
Electricity Consumption [kWh]	0 W	300 W	0 W	0 W	0 W	0 W
Energy price increase per year [%]	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Electricity consumption per year [kWh/year]	0,0 kWh/a	0,0 kWh/a	1,2 kWh/a	0,0 kWh/a	0,0 kWh/a	0,0 kWh/a
Total electricity costs	0,00 €	0,00 €	236,89 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Discount rate [%]						
Discount rate [%]	3,00%	3%	3%	3%	3%	3%
Total life cycle costs	0,00 €	0,00 €	713,44 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Note:
Please complete the yellow cells. White cells are automatically calculated and should not be overwritten.
The results are the life cycle costs for the offered products.

www.buy-smart.info

The tool was produced as part of the EU Project "Buy Smart+ Green Procurement in Europe", supported by funds of the program "Intelligent Energy - Europe" of the European Commission.

Zviedrijas Vides pārvaldības padome (Swedish Environmental Management Council, SEMCO)

- ⊙ SEMCO ir izstrādājis vairākus *excel* rīkus, lai aprēķinātu DCI publiskajā iepirkumā.
- ⊙ Papildus vispārējam rīkam, pieejami arī specializēti rīki profesionālām virtuvēm (ledusskapji un saldētavas), iekštelpu un āra apgaismojumam, kā arī preču un kafijas automāti, vieglajām automašīnām)
- ⊙ Mājaslapa: <http://www.msr.se/en>

ENERGY STAR® tool

- ⊙ Energoresursu kalkulators datoru iekārtām
- ⊙ Mājaslapa: http://www.eu-energystar.org/en/en_008.shtml

The screenshot shows the 'Energy Calculator for PC Equipment' web application. The interface is divided into several sections:

- Navigation:** Home, Products, Energy calculator, News, Downloads, Contacts, Information, Search.
- Inputs:**
  - PC:** power per mode (Equipment: Value PC, On-mode: 41 W, Sleep-mode: 2.3 W, Off-mode: 1.4 W), Power management PC-monitor: normal.
  - Monitor:** power per mode (System 15" LCD, 17 W, 0.6 W, 0.5 W), Buy or lease (500 EUR / PC, 50 EUR / monitor, 0 EUR/system per year), I use a UPS (checkbox).
  - Use:** hours per mode (Light office, 2 hr/day, 9 hr/day, 13 hr/day), months / year airco (0), years product life (5), Electricity Eur/kWh (0.143).
- OUTPUT:** Total Costs: EUR, Your electricity consumption: kWh/year. A 'Calculate!' button is present.
- Summary Tables:**
  - Total costs split-up (EURO):** Equipment, Energy, Paper and toner/ink, Total.
  - Energy split-up (kWh/year):** On-mode, Sleep mode, Off-mode, Air-conditioning, Total.
- Calculator history:** last 6 calculated results. A table with columns for newest, previous, and eldest results.
- Instructions:**
  - You can change values for on/off/sleep modes and hours by using the dropdown lists or you can type any value — e.g. from the ENERGY STAR database— directly into the text boxes.
  - Please do not use the comma sign (,) for decimals.** It will not be recognised by the calculator.
  - Explanations can be found when clicking on items.
  - If you click on the 'Calculate!' button, the new output will be added to the Calculator History.